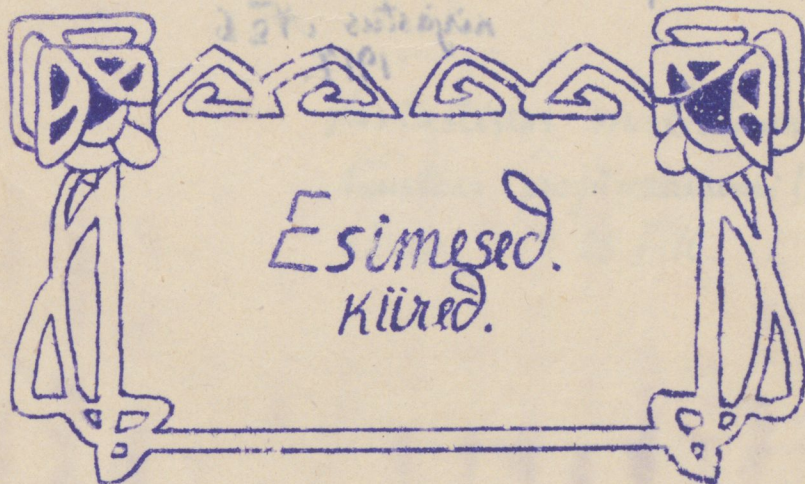
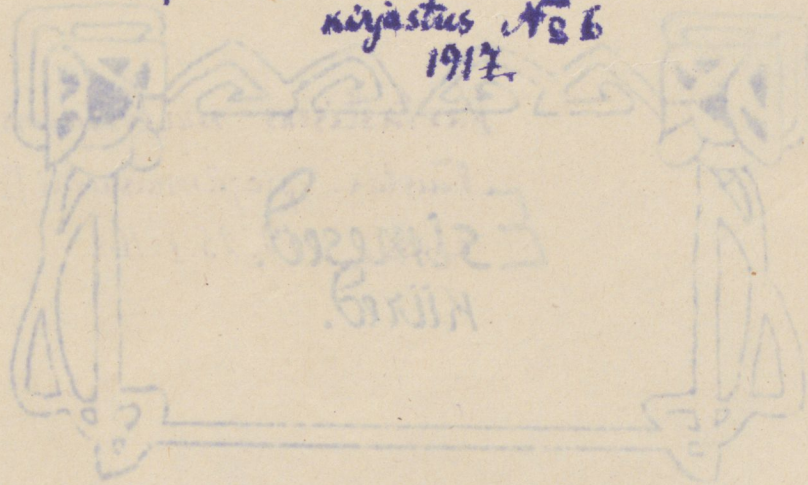

PEDAGOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K16616-4

Arhiv. K 36646-4

Õpilaste Enesekarimise Ringi „Noormehe”
kirjastus Nr 6
1917.

Vastastiseks mälestuseks!

Nõustaku progümnaasiumi IV

klass. 19. 25. VII 16.

Sisu.

J. Katalsepp.	Päine paistab.
K. Urm.	Talvine öö.
L. Meiss.	Murtud süda äre kaeba...
J. Oja.	Jaaniöö.
J. Katalsepp.	Suisel ajal.
R. Kolh.	Seine alt.
K. Urm.	Järeel.
J. Birkenbaumi.	Kooli elu.
J. Sisask.	Sügis.
H. Brückner.	Kalastaja öde.
J. Katalsepp.	Püha-Jõe ääres.
L. Parts.	Talvine hommik.
S. Tamberg.	Kevadel naksas.

7. Johan Kaskelapp.

Päike paistab.

Päike paistab;
näes mine ännelund.
Üks soldat vahi pääl
näeb emelrann und.

Päike paistab;
on külmne ajunud
ja meen koda porol
unt aega rapanud.

Päike paistab,
ja soldat ärkab ü.
Täi uni lakkunud ära
ja kurnalt ohkab ta.

Päike paistab
üle ortsoa Eestimae,
kus sarguvad poja' võlaved
ja lühked nigesai'.

Karl Ürm

Talvine öö.

Veripunnane, keeva aäre pool elata-
sa tumenev pilvevõet tumustab, et päes must
oma lihtkõrreajale tekkinud lõpetanud, ning
müüa lahkumisel on. Ilutundes seadab ta and
võimsed kollased korred pilvesagerate vahelt lu-
mekuuga kaetud kõrgemate küngete turgile.
Värske rõõm ta alla, pilvistes airmult noore
kuna sünnitades, mis vaimati kutsab.

Valgus ei ole sellega aga veel mitte
kadunud, vaid kun ole juba paari tunni eest
kõrnutud ja ootab airmult korda, kuras oma
kultu paistega näidat asju üle kutsuda.
Nüüd astub ta tegevusele. Ta püüab korra
asju oma kordaga valgustada, alge su laul-
dane, lae põllumaa, või kinneline noormees.
Kuhu aga kun valgus ei ulata, seal valitseb
mõrre, koolon vari, mis kaugelt madalates imelise
kandis valguse korral veel mustem närb ab-
vat, kui ta ole täiesti on.

Kempevas paistab settumtõheline
sael, kura põhjapoolus kuras Suur Kanaar.
Põhjemaala kalgid. Alalopmate vilgavad tä-
hed nõiua heli mõlpinale saates.

Metsatunnetest kord tasane õne
tundetu lahi, metsa puud saladuslike
mühesema pannes. Sigaret tundmust
aratab eu mühin ümbruses, mõttesse
vajunud inimene.....

Lumetelbed, kumparshest kullatud,
ehivad maapinda, kui ka puud ning pörsaid.
Nad on, nagu kaltsuunid, Põhjale kolliski-
vid, millega külmatust mureda nii vesi
ning keha maasakte ehitavad.

Ülaval, mäe notvaksent ehk
orguiter, kura ka mücharyl usuvad talud
nõivad nagu saladuslikest hõrglastest valgis.

Maanteel, mis päeval kirs koor-
nand, on nüüd tühi ja ta päeval lihe-
daks lõõrutud see jäljed hõlgavad kuu
valgusel. Ta on nagu roomav madu, kes
kõrgeste vabel loobub. Kaugemat see usid kavad
aga võtse, korgi: ümberajunud tohustega.

Murtud süda, ära kaeba.

Murtud süda, ära kaeba,
 ära nuta proarad—
 olm ei usu eenu meeva,
 ei no okseid velusard.

Murtud süda, ära kaeba,
 kui ka elu neme sul.
 Ilmalt loodast, lmsaaga
 traastki murtud südamest.

Murtud süda, ära kaeba,
 uhkelt püski tõsta pea.
 Tundmused sa hinge perde,
 igasgi luimaks jää.

Murtud süda, ära kaeba,
 vahet vaikselt varsi min:
 vabastaja surin etu pea,
 enda ohvriks nõuet sind.

J. Jä. +

Jaaniöö.

Öö. Tähes helgid saures taeva-
laotuses. Nagu lumisel maal talvisel ööl
hirkavad nad. Jähe oine mitistest kott-
pimedas metsas, mis kerkib kuni parkel
nagu linna valgus näd. Valitseb rahuus:
kollembgi linn on rahuus, ainult öökulli
kohutav hirmamine kostab lobi öö. Vahel
lendab mõni nakkus, nagu must
kott, torvadege tugevasti liinies ja öösed
lollusid tagajädes, lobi öö.

On Jaaniöö. Kesk hääst mure,
joka öö atas, sersab torvadege tordetud torv,
kust helidada leegid sädemeid põlendes ta-
va poole tõusevad. Nature maad kau-
gemale, metsa ääres on tuli maha teatud,
mille ümber vanemad inimesed istuvad ja
jutta jutuvad, kuna nooremad mitme-
sugused mängid mängivad ja laulavad. Mõnda

lapsed on metsas viisi kuni vii määna
 akri tuldeemmanuseks kõrgemas ja rohkem
 dade kuded penerad üle metsa kolmas.
 Vahetjordanata jollutakse kivi kagurid tal-
 lile, mis pressudes tulind airdemend
 pimeduse paardab. Suuremad jaard on
 pure otsa ranimud, et kessi tulestid välti-
 da. Üks ports on kõrgekõrgema määna
 otsas ja hüüab alla vaadates: „Hei, poisid,
 ma näen liigi kokkumõmmend tule!“ Ei-
 sed vastavad talle ja see kore tuleb kokku
 üheks jaanvõõ tobatsemiseks. Lõpu on suu-
 sest see on tobatsemine vabas otus ja
 siin mitte kusagil talomuses ja umbes
 ruumis. —

Aegamööda kasvab tuli torva-
 tündrist ja jaanvõõlased hakkavad egi-
 minema. Aegamööda järele kordida laul
 müstikab metsas ja puhub järelejä-
 mind suure .

Juhan Katalsepp.

Suisel ajal.

Õõ on lõpmis jündnud. Tõa-
poolne teeneru hakkab punkuma,
sist pärne seadab omi küri maa pääle.
Pärne vaatab argloult, nagu varas, kes
igale poole vaatab, et keegi teda ei mar-
kaks. Nõmmikul roõb karwad põikest
vaadelda, sest te korred ei põimust silmi.
Vee pääle madates närb, nagu õluse
sõitmevorvime.

Kõgu seadab omi unneund au-
annumori kuulavale. Varblane vristavad
ji loore (lõõb) tõusib tõuslades heve
alla, ning tõnab jumalat, et te jille pä-
ra annud. Pärne on juba kõrgel tõusnud,
Jumused ruttavad heinale, rekad ji vaeatod
õlal. Ilm läheb eegiks, nõ et heinaline
omad pöölvõded maha peab ajama. Kõ
ji ääres juttub olema, läheb vette, et

süält varastust saada. Nõud jät-
 vad ajutiselt töö seisma ja lähevad pui-
 stluse, et pääseda pelavast parkse lahist.
 Tõusid aeg si hooli pelavast, nad töö-
 tavad edasi. Parkse kõnnitab suks edasi.
 Nüüd jätavad ka need töö seisma ja
 põlvad pui- verju. Pääle tõiutis tu-
 leb heimelestel kõrge nõbedam töötada
 mitte: heina kivistamine ja kiirini aj-
 mine. Maoremad inimesed segavad hei-
 mad mitu korda lobi, kani nad kivi-
 vus saavad. Hobune rehendatakse rakk-
 se. Rakkse külge rakkse kõied ja kotte
 kaha pum. Keegi seisab pum peale ja
 heime kiirini ajamine algab. Kui selle
 tööga lõputu on jõutud, siis hakkab
 nende heimele saada parandamine, mis hoi-
 mival mehe muidagi. Nüüd on läbi-
 sam töötada, sest püüke hakkab madal-
 male vajuma. Lõunad tulevad oma par-
 pakadest võlja ja otsivad omale tortu.
 Kaste annab ennast tunda. Te-
 me aegu on hästi heine moka, sellepärast

siis kinnalt? Mina mõtlesin kerge
tulekunda jätmeid. Põrre vajub mada-
lamale ja madalamale. Peagi on ta
silmapaistvalt kadunud, ainult taevase
punktis veel. Heinalind ruttavad kaja.
Kõigi minnes laulavad nad Eestis laulu.
Nooremad inimesed tõevad jätetavate.
Kes veel üleväl, soorib alla, see mängib
gottarri ehk voolat, mis õhtul, in-
shi kolab. See valitub raskus, ainult
tegi laulab oma õist laulu. Maan-
tal loog b koe rünnak. Maan orda
üks kaja on kumbla karest kope-
misi, mille päle uus lehti hakkab.
Nad noored inimesed on vage arvut-
kuid, et nad jälle kooka saanud.

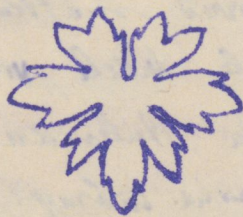
Õhk hakkab jahedaks minema ja
kõrgpõlne taevs loob minnak. Kõrgel
mõrre pulvis valget tuljuga, millele
müüri järgneb. Viina hakkab sadama ja
põlne enam müristama. Vesi jääb vihm-
lema ja pulvis kaevalt taevast, mis
jõrgmisi, püüab kuida ilma lubab.

R. Kola.

Suvine öht.

Päike on loojas läinud. Taevast on
 õhtupoole nagu suur tulemeri ja pilved, mis
 taevavolul ujivad, tulevad suitsu sarnased
 meele. Väsimult tulevad talupidajad ja kütrid
 töölt koju. On ju veel terve päev otsa kor-
 vetava porakese kes tõde-tekstud ja laada-
 vad kodus pea süüa ja mizma heita. Kodu
 kodus on veel palju tööd ja mõnused
 on pime, kui kanged regimine saavad mu-
 na. Mõrse moonavad kes porakese laajami-
 nant ammu eedanne, tõelised, mis ko-
 du. Hobuse mehed on hobused juba ennelat-
 ti rakendamid ja kui viimased kired alpepi-
 aalt kadunud, kargavad nad valguksorruks
 hobuse alga ja kikutavad tuleknelgi mor-
 sa poole. Kuika kargavad, kes juba õhtupoole
 sees palju la madaga jooksmid, ajavad kar-
 jad kodu. Rõõmsalt hüppab kargi kair
 kargi es. Tean ka juba õhtupoole sees,

korvataks pooker pookel küllalt jõuga
 saanud ja on mind rõõmus, et olen jä-
 hedam on ja te kadus. Kõik kerepore süüa
 saab. Mäts heliseb liimul laulust. Vere-
 sid on kooku kogunud ja saadavad oma uhe-
 loomist kaalt kuulda. Põlpiin kooku-
 dab kusegilt jollult. Oo kookab ligene-
 ma. Liimud raskivad metsas. Harva on
 ilusad õõpku laulu kuulda ja kusegilt
 vutlaigust kuulda metsapardi, praekuu-
 mine. Varsi olmurvad kaevalolevate kobe-
 dend koked ja vutlaoline kuu.

Kooli Ühisk.

Järvet

Õõ en. Hämarus muutub mad
 ja muksi ning hõljub liinokas raskse
 jõe kohal. Täevas muutub ja veel pe-
 geldavast endis sama tumedalt värvi. Kooli
 on varane, kaugeleal sulgeatub vastai-
 mullt kala, pigimaste vältides vesipinnale
 viimistudes.

Kooli aga tundub, nagu algaks
 veel Põhja-Järvet tundub ole, et ainult tä-
 naruse unustuses varred mõtted liinaste
 minimeerimise tundatele teele, veebide ole-
 vaks ning korelela tulevate ülesanne-
 te ümber. Mõis - muna tobraga, veebime
 valdale sandmurega, andes voli mõtte ümmale.

Mõttes areub sõber dainand p-
 lloso, pinnub last mingi liin ja pais-
 uab alla vee põhjale lõngatusega vee luo-
 kuse ääres vette. Põlloso tunneb ol-

sub lootraku lootrakumisest teadnud vort-
 sel, pöörab siis korraga teie külge ja
 kaob algamäida is hämarusse. Meie ma-
 dame teda oma põlvadega ja mu kaas-
 lane ötkab siis, kui ta enam midagi
 lausub ei näe. Ma tahaks hämalaga
 teada, mis ta mõtleb, kuid võin, vartes
 segada endi meelealused. —

Lootrak on surma jäänud. Seda
 ei cõna enam: ta jõnolad lootrakusse tõm-
 manud ja vohib jõruks keldal sirvale
 künkale, kus praegu tule lootrak loir ja
 mõne jala laenu otsuga kummi meini-
 ulatava punata kangana oma helgi veri-
 pinnale heidab. Ka mina jään rakkime
 ja annan vakkelt kaardid soostavard mees-
 tussänu.

Korraga tõmban mõned kotte ja
 lauan korrestis sõudma. Ruttu libiseb
 kerge sõudurid üle ve edasi, kangelt paistva
 tule poole, vohib kangast vapimisel ta-
 lendeks vuhendavus kuuks tõhkudes. Ma
 loogume, nagu pei kotte, hõlgavale jõhvand

turjel.

„Kuhu nüüd?“ küsis eaber. —
Sinna! Eesmärgile, mis vastuvõtjate ait-
da — tõrjuda vastusena.

„Ego sa sinna onneti lootuse-
ga ei pääse!“ — ütles eaber, veidralt, emeli-
kult: jällegi tahaks ma teada seada, mis te
mõtleb, kuid küsin selk asemel: — Mis nad
inimesed seal tule ümber teevad? — ja jö-
tan sõudmiste seisma. —

„Tantavad, mängivad, trallita-
vad...“ arvas ta. — Nüüd on ühed, aga mis
teevad teised? — küsin. „Teised... unustavad,
muregab eaber ja loogutab mõlega roht, mis
et see peenikeste prõksadene kaugel viibimise.

Jah, mõtlen mina, tehtei-
eesmärgile“ totake, kuid lootuskuga, pra-
guse sõdurivõitluse ei saa ju sinna. Ja kui-
gi jõuaks pärale, mis sellestki: süü, viig, vägi,
oatub siin. Mis. Kuu elusena ja taldamisvõr-
sena paratub usmiku roht, tobi udu ja pimedada,
te just nagi meelitaks sind, kui keegi sind,
kuid küll vense jaheduse asemel saajist, aga

täielist rahuldust ei saa sa raskagi tunda. Järe
jälle unustad sa meest rohkelt, unustad alandust
kuid kaada talaks ma ei tea, mis muud
sääb ootab. Vaheldust tahan ma, vaheldust.

"Sertse tule paristab, aratah
mind kaastlane mingi tekitab, et kogu in-
kagi kodu minna ja tekitab sõbrana. Ma ei
ma unustad ja näen, et endist rõõmu-
le raskelt unust järele on tulnud. Ma ei
on juba unust tule, mis "eesmäär". Mis-
sugune raski aga kõige parem on, kahe tuleb
kõige enne raski, kahe...?!

J. Birkenbaum.

Kooli elu.

Näid, kus ma vähest aastas
 kaalus väin, mis tuleb raskes elumees kaaluma-
 ta mure, mil vaele olen. Tahaks veel
 kindel mõistus saada ja emulevalt, rõõm-
 salt teistega mängida. Olenes ära mõned
 ja pidasime endid üheväärseteks. Kuid juba
 järgmisel aastal mõrkas, et mind need,
 kellega enne aastal, kui sõbrannad oli-
 me ja väikesed oma rõõmu ja kurbust
 väikesed, mind ennast minust paremaks
 arvasid ja kiste raskematega ühtsused. Olen
 mõne aja saanud suuremat arugi. Eänu-
 us aastas olen juba kiste pärast väga
 palju kannatada. Järgmises aga veel enam.
 Kui süda lõnga raskes oli, mis tõrjui raskes
 kus arusaad, et kugi mind ei näe ega kum-
 le, seal mõnen kummi süda juba kerges
 sai. Ei ole ma veel koolist ühtes kerge

leitud, sellel oma karkhust alles võinud
 karkha, ja sel ihtu peale ei ole ma koo-
 lis olnud, kus mu süda raue ja muel-
 luga ei oleks olanud, ja ei saa vist ole-
 ma. Naga vares tõrke lendude seas omakoh-
 li kumaga peetud on, mis olen ja mina
 tõrke tõrke vares oma vabatsuse vabega
 peetud. Ma ei tea aga vabale vabale karkha tai-
 nud olevat.

Enneast tõrken ma vabaga, et
 ma vares olen ja vares peetud. Tõrke
 varesed ma ei tea. Ma ei jäta talu olemas,
 et varesen vares varesed ja varesed seltskonnas.
 mis alla. Ainusult vares, kus vares vares vares
 varesed varesed ja varesed varesed, vares ma vares
 mi varesed varesed varesed varesed varesed
 varesed. Jät, vares varesed varesed, kus varesed varesed
 varesed varesed varesed varesed varesed varesed
 varesed ja varesed varesed varesed, varesed
 mi varesed, mi varesed varesed.

Ma ei sa varesed varesed, kus
 varesed varesed varesed, varesed varesed varesed
 varesed varesed varesed, varesed varesed varesed.

max. Eln, mäs just kōige kōbedam
 alē se mine vasku? Kōnd ullēt, et
 lapet mind pōige ad, ei se ei kōll.
 Eln utukikarōka sear me lōpuri iū-
 bendama, sōt se kōtōpētōjād, mōdu mō
 mōdēt mōrālē apōstōl, ei se mind
 kōtōge utukikarōka...

Mr parent?

Juhan Siisak.

Sügis.

Endised päree pole tänu kü-
 red alles nagu oma kade kooliuse koo-
 litud. Ainult värsi järele võivad nad
 veel loodust eraldada. Päevad lühenevad,
 ulmanottavalt. Põrre saab varemalt lõusta,
 kuni ta ka juba loojub. Ööd on pikad ja
 pimedad. Lõuete, päike võrre ja maa-
 mun kore, ei ole näha. — Metas pead sa
 teatavalt peatama. — Kõik on nüi saladuslik.
 Püüd kühisevad. Lehed lühenevad sähve-
 des omist armastust soorust, okskest. Ka
 nendadki nagu tummes velu, tummes kur-
 bust ilmet lühenevad, gaarile unile sui-
 kundes. Nad lühenevad oma viimast kulu,
 väärivad vaimud come veel õpetus, majama-
 lajõttes. Püüd peenustavad partavalt kühise-
 des omi enni lühenevad jõe. Nad
 nagu tummes loki, tummes velu omist

Ma tahaks külma hana, nõrkust jüna.
 Ma olen tõotand küll,
 ma olen veeva, väinud,
 ma olen külme häält ja küllalt külmud.

Ma tahaks nõrkude,
 ma tahaks surra,
 ma tahaks paradossi kard ja hulla.
 Ma tahaks nõrkude,
 Ma tahaks surra,
 Ma tahaks õnnust kard ja ora tunda.

paljast roostest. — K. tund võltsib vore
lehtyärle, ning tumet rõõmu emast
harotun läövt. Otku lojineb, allage ühes ka
hõmerus. Punde kohu löleb ruke seladus-
loomas. Muinasaja vaimud olunud kene
tumedus. Ka tund ei raksi. Juka vitsamalt
katub ta oma & käärtustööd teha, matama-
ka paljust puust ja maas laevadest paksust
lehtyärast.

Muinas muutub meel. Ei teha
enam metse jaoks vaadatagi. Kurvalt
ajab vaju põllumaa. Ka temagi nõrb-
mused olvad. Tavalist sammunud lehtyär, reg-
kalt semmub ka looline adra nõjel, tuu-
malt, vanalauunaka. Tä näib mõttes o-
levat. Ka temagi hingus on sügis. Õige
kurvad mõtted hulguvad pärs. Tä vord-
leb ilma elu sügise, kust te õige pal-
ju ühest laab. Ka temagi kahetsus-
ra, kahus mõtuda ühes loodusega!

Kurb on sügis!

Ma kahetsi mõtuda,
ma kahetsi surra.

H. Brückner.

Halastaja öde.

Tormine talvine öö. Tuul hulab,
 ringub, laulab... Kunka, kui kalidaski ke ho-
 geb, kunka, sääl laulab ta tareda bassuga,
 sääl krosskab ta kalidaski, kunkd pea müseb
 jällegi bassuga. Ta võtab süle lund tords,
 keernub ja joosneb allaga, kui meelista mõ-
 da legendisse. Tants on vitane üht värvu
 rändaja pääl van legendikal. See rändaja
 on kunkal ta pääl us, ta ei saa temast m-
 tallt müüda inimesse. Sellepärast jaksab
 ta teda ja hulab nii kurgilt. Rändaja on
 võimud, veevaga sundab ta veel jälgi tõsta.
 Häämeeliga heidab ta vata peimuse lumese,
 kunkd ta ei või seda, ta peab edasi tõtkama;
 peljund ootavad tema abi, sest ta on ju ka-
 lastaja öde.

Kunkd kunkal nagu piinaks teda ta.
 krossada. Ka see on umbne, ei ole kunkal

jäljenuksi maha. Igel võimevõlgul võib talt
 ara saada. Põlvane pimeus katab mead.
 Tõrki jätk vana laulu seestama, matab
 ümber ja nagu peaks aru, kas sul edasi
 minna, või mitte. Kuid lähikese rahu-
 lemmik jõule astub ta jälle edasi. Põud
 lahkub tal juba lõppema, viharde laadus-
 vagedega võrdelise. Kuna jõuab küll ke-
 rakesse kui lõpuks! Palju on juba ara saanud,
 kuid veel rohkem on karta, enne kui ta võile
 jõuab.

Kuid vaimus lõpeb rändajal jõud ja
 ta langeb pehme lumisse. „Põud on otses“,
 arvustavad ta kaotanud hünad. „Jää rahule,
 hünad, ota ringi, see hula... Mis tõendab see
 hülamine, kas on see kutsu, hünad? Aga ma
 tahaks ja meelsi, ma tahaks, kuid ~~aga~~ sa ju
 on kaotanud meel... Jää rahule, ja ma tahan
 võtta, kus mind loovis on, kus mandas-
 tatakse!“ Kuid ta ei hooli sellest, ta
 hülub ja mõllab veel hülamine. Ja ta
 vähe vajab vana viigavale ja viigavale
 pehme lumme. Magus rannepuus asub

19
29.
ta loomuse; ta surub enese karesti vat-
ja ja vahet mustavasse vööse. Mis näeb
ta seal? Palju, palju! Vauruskaad põlled
lendavad ta vaimusilma eest mööda.
Ta näeb, et ta vut alles väikene an, ja
ja ema karta ming varju all. Kivim-
nelix ta vut an! Midaagi ei tea muredest
ega kurjust, mis ilmas valitsevad. Ta
murelt on ilmu vut ilus, vut meelitus.
Ka ei mureta ta mure jultvi ema vane-
mate otsaestel. Ta arvab, et nad eme-
lrand, vage emalixud on. Sots on tal hi-
mu suureks enimuseks saada, nagu ja ja
ema. Tihki jätt ta keet mängu kovi-
seks ja mõtlema. Sots jaksab ta ema juur-
re, hakkab tema kaela ümber ja hüüab
hüüvaga: „Ema, ema! Ma tahan suu-
reks saada!“ Kurvalt naeratades kaet
ema tal mängu juure tagasi minna,
Ta loleb, kuid igatund suureks saada on
vage suurigi ei lope ema, kui ta juba suureks
on saanud.

Näid näeb ta, et juba suur on.

Suur ja ilus. Kõik peavad temast loogu
 ja tal on palju austajaid. Ja ta on omu-
 lise. Ta isab kogu maitse, mis elu üh-
 ildele whole noorele tütarlapsele pekkuda
 võib. Kuid varsi hakkab ta sellist teidene-
 ma. Ta ütles ennast kõrgest tohustest
 latti. Nüüd on tal mekki ümber vei-
 data ja ilma elu uurima hakata. Kuid
 ta näeb, et ilma elu mitte nõuagu-
 me ei pole, nagu ta oli arvanud. Ta oli
 seda olnud. Lõpp laskes vorvitas ette ku-
 jatomid. Kõik see peenuse seltskond, sel-
 lige ta latsi korib, et teha kelle enam
 karki meeldida. Ta võtab noorus ennast
 kerkile shuudada. Ta hakkab helista-
 jaks äärs.

Varri hakkab vaenukannet vee-
 ma ja sõjasevve hääl hiinab samas paegi,
 unaksoid ja kodumaa vaenukaste vastu
 kahtuma. Nüüd ruttab ta sõjavõlgale.
 Kõik mis rokkus ja rõõmus seltskond
 võib anda, jätab ta maha ja läheb sinna,
 et elu võime, valu, haigus, surm ja aha-

itus. Pärijä on kuli enna vortklevast,
 et saantmõtturid ja lobusorturid koge-
 vadi ja kaavendeme vaska vahetada. Kui
 ramed, kui vaevadised on erinised sam-
 mud oreenese ohverdammise põllul. Kui
 mõtu korda on ta juba valmis valu-
 rejelt kogeni artuma. Kuud ta jääb sor-
 ks võtjaks. Varsi muutuvad sordid la-
 hinguväljale lobusorturideks ja kinnulike
 pika tervikosaann vilmast — ei maks-
 see midagi! Lahinguväljal hukuvad kuu-
 lod ja vilguvad surmarad mädad. Terve
 päev kestab teplus. Sadamised ohverd
 langedavad mõlemil pool. Viimaks amiti
 asub lahinguplatvile. Ka loodus on
 varane. Ta peab leinapalust langedu-
 se eest! Sääb kinnulid varri läbi var-
 nuse kaavatute kergamine. Nende jäid
 on lõppemas. Soris ruttas tema mõne sol-
 daki saadetusele lahinguplatvile erimist
 abi andma. Tuxi aja pärast las kavad
 nende pääde kohal kinnulid hukkema!
 Need on vaevakase leevist mädad.

Soldatid, kes päevasest kaplusest võinud,
 põgenuvad kohe. Kuid tema tahtis kau-
 lude rahe pääle vastamata, kaavatund
 anda. Veenlane ei jätta aga panguta-
 must järele. Nüüd peab ka tema põ-
 genema. Kui ta sinu nend peästa ei voi;
 siis peab ta omagi põgenema, sest mujal
 oodetakse nii vage tema abi. Ta hakkab
 jooksuma. Pimeduses ja lumesajus ei pane
 ta tähele, kuhu jookseb. Alles hõlgi aja
 pärast märkab ta, et ta vält lei pääl
 on ja eksib. Nüüd on ta juba pool ööd huk-
 kumid, kuid otset teid ei leia. Kõlm ja nälg ta-
 ristavad edasilõikumist. Sõnn jekmus lumme on
 tal laia olla. Ei tunne külm, ei mälga. Ka
 ainal ta midagi. Ta ainal, et ta sirt jekmus
 lumest vort salgi üles ei tõuse... Tal on sinu
 nõi laia olla. Kui teda ainult ei oodetaks!
 Tund on karasemaks jätunud; lund sajab
 paksemalt. Rändajä lunde sees ei motle
 enam vort midagi...

Kulu tund, saja lund! Varsi ei tun-
 ne sind rändajä enam...

Puhani Katalsepp.

Pühajärve ääres.

Pühajärve ääres Otepää vallas, mitte kaugel Nõmestiku alavist. Teda peetakse varem Ruisametsa kodumaa järveks. Terve järve varrel on parast ka looduse iseloomus teravasti silma. Tõeliselt on saart mis voolab. Mõned mehed on poole, kus need jõe sügavad vahu jookuvad. Jõe seladusliku asukoha ja laenu ohtuoline kasumine äratavad voolajate tundmuse, nagu tahaks ta püüda seda kuulata ja eelalgi temast lahutada. Rahust vaimustatud tunnet emast vana kodu olevat ja valla si valla parast elu loogiline. Jõe poole silma tees näed pühajärve laiad, vahutavate harjudega kaldale voolavad. Suuremad oma alla heites, tormavad nad mõne jõe loovast voolast mööda vee,

languvad siäl rünnaks ja kaovad tohela-
 panimeistelt. Nõnda kestab see sõda,
 vahet ka rünnak, kuni need võivad järele
 võtta julgustamiseks koguks kokku ulatavad.
 Nüüd aabti ei teki mõnigi mõtteid,
 sest Pühejärve lüüakse ka rünnakud.
 Kord aratub sõjakindlustest, kord
 mõne tüdrukute kiskamine, kord post-
 mees. K

Kui rünnak Pühejärve keldal ja
 mõtetes vaban mõne parasi, siis tuleb
 muud mure, mis 1841 aastal sisse sisse-
 diinud. Nagu teada võis kolleegne mõis-
 niku kühajaga teha, mis tehti. Eku-
 süll Aleksander I-se poolt rünnak „pü-
 us“ anti, väetis jälle alla varu maa-
 nende kätt ara ja anti mõisnikutele. To-
 lupojast ei jäänud muud muu üle, kui
 valge rünnak. Seda rünnakumist jätavad
 Pühejärve ja tema naabri mõisnikud mossa-
 nimeks.

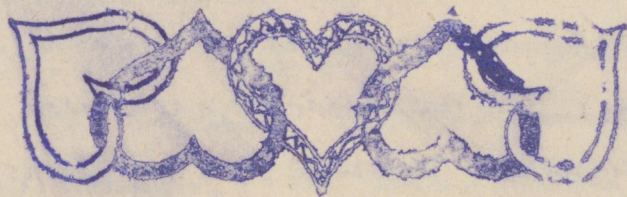
Uus jõuab kuni jõul kogub
 Tõrnumaa kühajad Pühejärve mõisa parasi

kandus. Seda olid ka Viljandimaal talupojad
kumalde võimud. Nende laskand end sugu-
vendadele Pühajõe mõisa appi. Mõisa
oli rood seldatid kutsumised. Need saidi
kõik peale suurt punnu rotte.

Kell was algas peksmine. Talu-
pojad võeti salakäite võidast läbi ja neid
seldat andis koobi. Karistatavad peksuti
mit kaus, kuni elu sus oli. Meenul tu-
lvad see kumaldi valga. Tagantööstajad pepp
aga kirjuts: „Ande rengarde peäle, või tema
see rengarid hakkavad saksa kivitama.“
Ehk kõik mõistatavad inimesed koos oli,
si järeleandis nende sellele kaputsele seldati-
tele ja mõrmitsevale vastu hakata.

Sitteni loidus mees, kes jalgas
postali mõrmitseva peanõu peale valga stru-
kade. See oli was Pühajõe valla talu-
pojad, kes liimad kaalis korts. Ta ei saanud
amit kumaldi. Kõik v. 17, sest Puhajõe
seldat was hoid, millel kuus hobust
sus oli. Tõllas repute oli sojavare võim.
Sojavare võim aega peksmine koke are. Puhajõe

järve mörse ammuks mörsketi mörrest lüh-
ki ja saadeti maale välja. Seda võeti koi-
ne on Pärkjõrv näinud ja võib ka jutu-
stada tulevase põlvkonnale, kus Eesti
rahvas enam ei tunne küüral kantavat keppi.

Linda Parts.

Talvine hommik.

Kuu ja tähed nähtavad, need
 ehkalt läöb helikamale loxnele. Põ-
 vete hommikugaalad kütgid hakkavad
 punesalt sörume. Need kuulutavad val-
 guse kunninga kuisumist. Kõrre kütud, pööle
 ehkalt, keetavad oma lätke ja kustavad.

Tuues läöb iga enam ja enam
 punasemaks. Kõrrege tuleb potke äärmis-
 tavale. Potke kuisub punetades. Talvise-
 rassa kerkib ta keev ervaalt vles ja
 laetab iga poole oma lütqust. Esime-
 sed kütud pole veel mere jünne jänd-
 mid, sellepärast võid potkese pööle kuis-
 kamaks viedata. Varend oruand vles ja küt-
 vad oma kütkest vält. Kõrrege lenda-
 vad nad minema, ja nende küt kuulub
 kaugele läbi hommikuse varkuse. Ke vort-
 lund hakkavad orustame ja lundavad ka-

Kõikult ühest kohast tõuse. Paege me
nad hulgena üle katu peal as. ot
mud, ega vesi lendavad nad veele üle
leibade. Vahelgi on jõe kallas kõrgel kuu-
mud ja seadab omad kivid karmat-tes
veele pinnale ja lümege kaetud n. e
peale, kus lume lehemid kallisvõr-
na vahu saavad.

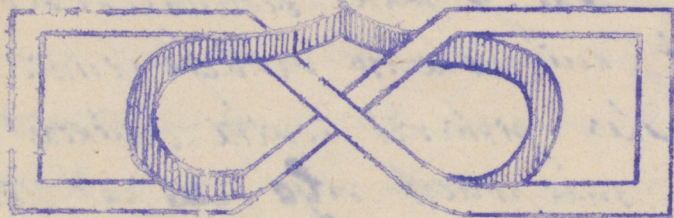
Katu reastad chirad altore-
dad jäpurivad, mis ka parkest kerkivad.
Kunud seisavad longus akstege, ust
nende eeste peale laseb veele lüme,
mida kerkat oõrle veele peale oõrle.
Kunagi? kerkit kerkit peale veele
ge minis eelle vime ja vimeid kerkit
nurme peal seisavad vimeledele sarnas-
elt kerkit peal. Paege ja jõe kerkit
vad jääle all. Jää paugub ja kerkit kerkit
ge kolme vime. Lume kerkit saam jõe-
le all. Valges olevad inimesed ja kerkit
on lume kerkit kerkit. Parkest pe-
stel vime, vime olevad nende peale kerkit
puustatud.

Sabots Tamberg.

Kevadel metsas.

Põrk, igas talu om müõde ja tema asemel on kevade om rõõmuse linnu laulu ja lollide lõhnaga aroomid. Veel ei taha kulum järele anda ja mõt õs sibi salajas mag peale, aga päeval pühitavad soojad päikes küttes te minema. Iseäranis olus on mets kevadel, kui kõrk loodus emast joksart kalvinnost argamist on. Linnu su ara sünnid, noor rohi ja kelpes sammel kestab metsa alust, kui roheline varbaga kummi. Rõõmga õhes pühitavad kevade lolluseid oma pöörd maa poolest võtja, kus nad kõrk sel- le poka, kulum aji alid jidamud müõ- da saatma. Nüüd on endid lume koormas aiti vabastanud ja hakkavad lehte minema ning lõõvad omad pungad lasti. Toonungas ja kered ortused püüd hakkavad

atsemagi kordavad metsa magusi loh-
 naga. Täene kuuloka kannab nende
 orbe lohna igalepoole laiali. Linnuke-
 sed hüppavad juult juult ja laulavad
 oma rõõmuse laulu. Mets on kerge
 ga naga elavaks saanud. Ta on kõrgsuga
 laali kots. Täevas metsa kohal on
 uui sinine, ilus. Patke vatab selgelt
 ja meretides alla arvava metsa poole
 ja saadab omid korred iuke sügavamale
 ja sügavamale metsa, et seal kõik enman
 vabas elule maata.

Arusaamatused.

[Tehnoloogilisel poolt on mitmeid
kohad tekstis arusaamatud, sellepärast on
need kohad, mis kõrgis eksemplarides arusaama-
tud siin korratud. Puhustatud arusaamatu-
sed, mis ainult üksikutele eksemplaridele omased --
perandage omavahelise ar. a.]

Lk 8. 2 rida alt. „... naidre valguise kõrval val mustem
näib ale...“

„ 10. 2 „ ült „ Muritud süda ora käbe “

„ 13. 8 „ „ „... kaks. Kommikaul vorb tõusvat...“

„ 14. 8 „ „ „... leb leinalistel kõrge kehem koetund.“

„ 14. 3 „ alt. „... paikadest valgi ja stirvad omale kehtu...“

„ 15. 10 „ ült. „... sti kolab. Poa valitub vaikas, aiumult...“

„ 16. 9 „ „ „... vad kodus pea süüa ja magame kehta...“

„ 16. 10. 11 „ „... kodus on uul palju toimetusi ja mõikad“

„ 16. 12 „ „ „... on pime, kui teenijad magame saravad min“

„ 18. 6. „ „ „geldavad endid sama kuumadalt vorvi. Kõik“

„ 18. 8 „ „ „... nult kala, pigimuste voltidid veripinnale...“

„ 18. 6 „ alt. „... ta imbor. Mere — mina sobraga, uuritame...“

„ 18. 1 „ „ „... trou aare utke. Põhuroo tuntexas äöt...“

Vead.

- Lhu. 11. 5 ~~rd~~ üalt On: „jake öine mihir^{te}ab...”
 Teab ol.: „jake öine kuul mihir^{te}ab...”
 „ 11. 11 „ „ On: „trivadega”; Teab ol.: „trivadega”
 „ 12. 4 „ „ On: „kagurid”; „ „: „kagu”
 „ 13. 2 „ alt. On: „kaovelt”; „ „: „kaovad”
 „ 25a. 1 „ üalt. On: „41” Teab ol.: „42”
 „ 21. 9 „ alt. On: „lahinguplatrite”; Teab ol.: „lahinguplatrite rahu”
 „ 38. 6 „ üalt. On: „seisva”; Teab ol.: „seisvate”
 „ 39. 3 „ „ On: „om” Teab ol.: „om”